

Høringsvar fra Ode AS til høring om endring av forskrift av 22. desember 2004 nr. 1799 om akvakultur av andre arter enn laks, ørret og regnbueørret (andre arter-forskriften) og forskrift av 17 juni 2008 nr. 822 om drift av akvakultur (akvakulturdriftsforskriften)

Innledning

I forbindelse med høring om endring av forskrift av 22. desember 2004 nr. 1799 om akvakultur av andre arter enn laks, ørret og regnbueørret (andre arter-forskriften) og forskrift av 17 juni 2008 nr. 822 om drift av akvakultur (akvakulturdriftsforskriften) ønsker Ode AS å gi våre innspill.

Om Ode

Ode er i dag det største selskapet innen torskeoppdrett med over 100 ansatte, 5 sjøanlegg og eget klekkeri. Vi har gjennom de tre siste årene vist at det er mulig å drive lønnsomt torskeoppdrett på tross av svært uforutsigbare rammevilkår.

Gytefelt og gyteområder

Jamfør lov om andre arter er det ikke lov å etablere torskeoppdrett i gytefelt og gyteområder for torsk. Førstnevnte er basert på data fra havforskningen som gjør vitenskapelige undersøkelser. Sistnevnte er basert observasjoner fra lokale fiskere som har tegnet ned disse med fargetusjer på et kart. Dette er fortsatt gjeldene metodikk. **Begge typer områder er i dag direkte forbudssoner for torskeoppdrett som gir automatisk avslag.**

Inhabilitet

Når det gjelder bruk av sjøarealer vil det alltid være en viss grad av interessekonflikt mellom fiskeri og havbruk. Derfor er det fra vår side svært problematisk når lokale fiskere med sterke meninger om torskeoppdrett får bestemme direkte hvor det skal etableres torskeoppdrett og ikke. Vi har høy tillit til undersøkelser utført av Havforskningsinstituttet og deres gytefelt MB – men kan ikke forstå hvordan fiskere med Fiskeridirektoratets velsignelse får etablere forbudssoner for torskeoppdrett uten at næringen blir hørt. Det er her også spesielt utfordrende at fiskere og Fiskarlag som tidligere har uttalt seg negative til torskeoppdrett får tilgang til å komme med innspill. Det finnes også eksempler på at styremedlemmer i Fiskarlag med klar interessekonflikt mot torskeoppdrett har bidratt til kartlegging.

Ser en til veilederen til fiskeridirektoratet: VEILEDNING I INTERVJUTEKNIKK VED REGISTRERING AV KYSTNÆRE FISKERIDATA, kommer det her frem at fiskerne får anledning til å tegne opp deres oppfatning av hvor gyteområder eksisterer uten at direktoratet sikrer at det ikke skjer noen form for kommunikasjon mellom intervjuobjektene.

“De informanter som har sagt seg villig til å delta i kartleggingen, tilsendes sjøkart og tusjer i ulike farger. Informantene kan da i ro og mak i eget tempo, tegne inn områdene på manuskartet. Vi tilrår at det benyttes ulike fargekoder på de ulike fiske- og ressursområdene. Det drives mange forskjellige typer fiskeri (redskaper – arter – sesonger). Informanten tilrår derfor å skrive rett inn i kartet på det skraverte område hvilken type fiskeri som drives.”

En slik praksis hvor fiskere har tegnet opp gyteområder "i ro og mak" kan i verstefall innebære at gyteområder (forbudssoner for torskeoppdrett) er tegnet opp med mål og hensikt om å begrense næringens tilgang på lokaliteter. Slik vi ser burde gytefelt/områder med såpass sterk regulatorisk virkning utelukkende tegnes opp av Havforskningsinstituttet eller annen uhildet part.

Etter vårt syn innebærer dagens kartlegging hvor en åpenbar inhabil part jamfør **forvaltningslovens kapittel II § 6.(habilitetskrav):**

En offentlig tjenestemann er ugild til å tilrettelegge grunnlaget for en avgjørelse eller til å treffe avgjørelse i en forvaltningssak

*a. når han selv er **part** i saken;*

*e. når han **leder eller har ledende stilling i, eller er medlem av styret eller bedriftsforsamling** for*

*1. et samvirkeforetak, **eller en forening, sparebank eller stiftelse som er part i saken, eller***

*Likeså er han ugild når andre særegne forhold foreligger som er egnet til å svekke tilliten til hans upartiskhet; **blant annet skal legges vekt på om avgjørelsen i saken kan innebære særlig fordel, tap eller ulempe for ham selv eller noen som han har nær personlig tilknytning til.** Det skal også legges vekt på om ugildhetsinnsigelse er reist av en part*

(...)

*Foruten for offentlige tjenestemenn gjelder bestemmelsene i kapitlet her tilsvarende for **enhver annen som utfører tjeneste eller arbeid for et forvaltningsorgan.***

til en kritikkverdig praksis hvor et svært strengt forvaltningsobjekt begrenser torskeoppdrettsnæringens utbredelse utarbeides av en part med klare interessekonflikter og egeninteresser, dette på bestilling av Fiskeridirektoratet som forvaltningsorgan.

Havforskningsinstituttet påpeker også denne inhabiliteten i HI-rapporten 1/2013 («Kartlegging av gytefelt – Gytefelt for torsk») hvor de skriver: «Innsamling av data fra lokal kjente vil også kunne være påvirket av at informanten ikke ønsker å bidra med riktig informasjon eller kan ha egeninteresse av å manipulere informasjonen. Det kan være at gode fiskeplasser holdes hemmelige for å beholde dem selv. Det kan også være at informanten feilaktig oppgir steder til å være gytefelt for å hindre inngrep som informanten har andre utenforliggende interesser av å hindre. Dette vil også kunne påvirkes av medieoppmerksomhet rundt for eksempel forhold mellom gytefelt og oppdrettsanlegg.»

Metode

Under høringen om gyteområder i 2009 kom Hordaland fylkeskommune med følgende høringssvar om Fiskeridirektoratets gyteområder:

“Vi meiner at kartlegginga av gyteområda, og prosedyrane som har vore nytta for kartlegginga fram til i dag, bør betrast før kartmaterialet vert nytta som kategorisk avslagsgrunn for søknader om oppdrett. Mangelfull fagleg grunngeving vil kunne vere uheldig for utvikling og struktur i næringa. Vidare kan slik bruk av eksisterande kartmateriale føre til miljømessig uheldig plassering av oppdrettsanlegg og at potensielt gode lokalitetar ikkje vert nytta”

Det ble også i denne høringen gjennom flere høringssvar uttrykt bekymring for at gyteområdene kartlagt med intervju av lokale fiskere ville være vanskelig å begrense geografisk.

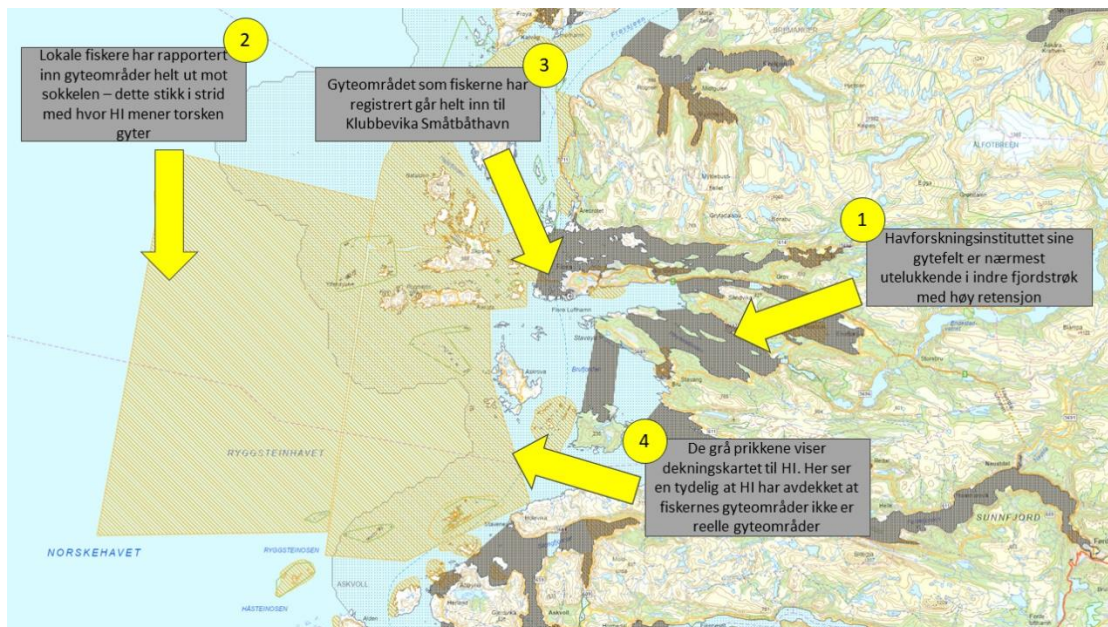
I den foreslåtte endringen i forskriften blir det gjort enda tydeligere at samfunnsvitenskapelig innhenting av data fra lokale fiskere skal sidestilles med marinbiologiske undersøkelser gjennomført av Havforskningsinstituttet. Vi mener det må være rom for å stille spørsmål om denne type metodikk med intervjuer, uten noen form for høringsprosess for hvert enkelt gyteområde kan sees på som holdbart i en forvaltningssituasjon.

Når det i dag finnes en god vitenskapelig metodikk gjennomført av Havforskningsinstituttet mener vi denne burde være den eneste gyldige når det gjelder å lage forbudssoner for torskeoppdrett.

Gyteområdene svakheter som forvaltningsobjekt

Ser en på illustrasjonen under har vi gjort følgende observasjoner i Fiskeridirektoratets kartverktøy utenfor Florø

- 1: Havforskningsinstituttet har kartlagt sine gytefelt med håvtrekk og undersøkelser av egg. Her har de i tråd med etablert kunnskap om torsk funnet ut at gytefeltene ligger i indre fjordstrøk med høy nok retensjon (tilbakeholdelse av egg)
- 2: Fiskerne plasserer flere av sine gyteområder totalt motsatt av havforskerne, her mener 4 lokale fiskere som er medlem i et fiskerlag som har vært kritisk til torskeoppdrett, at fisken gyter i disse gigantiske områdene som strekker seg helt ut mot sokkelen.
- 3: Fiskerne mener her at gyteområdet (forbudssone for torskeoppdrett) strekker seg inn som en smal kanal inn mot Klubbevika Småtbåthavn.
- 4: Havforskningsinstituttet har kartlagt at områdene som fiskerne har rapportert inn som gyteområde IKKE er reelle gyteområder. På tross av dette beholdes område som forbudssone for torskeoppdrett.

Samlet mener vi denne praksisen vitner om at dagens bruk av både gytefelt MB og gyteområder beslaglegger svært store sjøareal på svært tynt vitenskapelig grunnlag. Ikke bare er det basert på en uegnet metode for formålet, samfunnsvitenskapelig – men gyteområdene er også kartlagt av en

åpenbart ugild part som vist til tidligere. I tillegg til dette har også havforskerne selv vært kritiske til Fiskeridirektoratets metodikk.

I HI-rapporten 1/2013 («Kartlegging av gytefelt – Gytefelt for torsk») er gyteområdene kartlagt av Fiskeridirektoratet nevnt på følgende måte:

«vil ikke nødvendigvis kunne brukes til å verifisere om et område faktisk er et aktivt gytefelt. I den grad de også bare finnes som inntegnede felter, uten noen form for kvantifisert betydning, kan de heller ikke brukes til å gjøre en vurdering av verdien av et område relativt sett»

[...]

Et område som er påtegnet basert på intervjuinformasjon vil ofte være et område der det er godt fiske etter gytemoden fisk. Det kan være et gytefelt, men kan også godt bare være et område med godt fiske».

Oppsummert mener vi dette taler for at gyteområder kartlagt med samfunnsvitenskapelig metode av lokale fiskere burde fjernes fra forskriften av 22. desember 2004 nr. 1799 om akvakultur av andre arter enn laks, ørret og regnbueørret (andre arter-forskriften). Områdene kan fremdeles benyttes som innspill til HI om hvor de skal gjennomføre sine analyser og kun få regulatorisk kraft dersom HI verifiserer disse som faktiske gytefelt gjennom sin metodikk

Områdenes betydning for næringen

Gyteområder og gytefelt MB utgjør i dag svært store sjøarealer langs hele kysten. Dette innebærer at det totalt sett er svært krevende å finne egnede lokaliteter for torskeoppdrett. Til forskjell fra hos laks hvor en har valgt å beskytte enkelte områder gjennom nasjonale laksefjorder, er i dag alle gytefelt og gyteområder uavhengig av kartlegging like strengt forvaltet når det gjelder å begrense torskeoppdrett. Nå som Mattilsynet også har begynt å avslå søknader som ligger helt opptil 10km fra gyteområder finnes det kun en håndfull aktuelle lokaliteter for torskeoppdrett langs hele kysten.

Vi tror ikke Nærings- og Fiskeridepartementet med sin praksis rundt gyteområder hadde som hensikt å stoppe torskeoppdrettsnæringen. Men slik det ser ut i dag er konsekvensen av at gyteområder brukes som forbudssoner nettopp at vekst i næringen er tilnærmet umulig.

Forslag

Departementet endrer ordlyden i andre arter-forskriften § 7 første ledd bokstav a for å presisere at det er gytefelt MB som skal benyttes som forvaltningsobjekt for hvor lokaliteter for torsk kan etableres. Disse skal etterfølges slik de til enhver tid vises i Fiskeridirektoratets kartverktøy. Gyteområder kartlagt av lokale fiskere tas ut som absolutt forbudssone for torskeoppdrett.